

Kiểm бат Kiên Giang...

Bùi Thụy Đào Nguyên

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

[Kiểm bặt Kiên Giang...](#)

Bùi Thụy Đào Nguyên

Kiểm bạt Kiên Giang...

“Bao giờ Tây nhổ hết cỏ nước Nam mới hết người Nam đánh Tây”

(Nguyễn Trung Trực)

I. Nguyễn Trung Trực (1837- 1868), vị thủ lĩnh phong trào khởi nghĩa chống Pháp vào cuối thế kỷ 19 tại Nam Kỳ

Ông, người thôn Bình Nhựt, tổng Cửu Hạ, huyện Cửu An, tỉnh Gia Định (xã Bình Đức, huyện Bến Lức, tỉnh Long An), sinh trưởng trong một gia đình nhiều đời sống bằng nghề chài lưới. Ông còn có tên khác là Chơn.

Vốn là người tính tình ngay thẳng, chân thật nên lúc nhỏ, thời còn đi học, thầy đặt tên hiệu cho ông là Trung Trực.

Chi tiết về cuộc đời Nguyễn Trung Trực đã có rất nhiều người viết nên tôi không muốn nhắc lại. Hôm nay nhân lần kỷ niệm 139 năm ngày hi sinh của ông, tôi chỉ muốn chép ra đây cái chết rất hiên ngang, khí phách của vị anh hùng này:

Ngày 27/10/1868, nhằm ngày 28 tháng 8 năm Mậu Thìn, Pháp đưa ông ra pháp trường tại chợ Rạch Giá để hành quyết.

Khi ấy, ông mới 31 tuổi.

(Địa điểm hành quyết ngay tại miếng đất đối diện ”chợ nhà lồng” Rạch Giá, lúc bấy giờ còn cây da cổ thụ.

Trên miếng đất thấm máu vị anh hùng, sau đó người Pháp xây lên Nhà Giây Thép, về sau là Ty Bưu Điện tỉnh lỵ. Riêng cây da cổ thụ đã bị đốn vào năm 1947.)

Sáng sớm hôm đó, đồng bào tỉnh nhà đã tề tựu đông đảo để chứng kiến giờ phút vĩnh biệt của người liệt sĩ. Cảm động nhất là bà con từ Tà Niên - nơi

nổi tiếng về nghề dệt chiếu - đã mang tới những chiếc chiếu hoa cạp điều để trải một đoạn đường mà người anh hùng dân tộc tiến ra pháp trường để thọ án tử.

Tên đao phủ hôm ấy là một người Khơ-me, thường được dân Việt gọi là “bòn”Tựa, y được người Pháp trả công cho mỗi cái đầu chém rụng bằng một quan tiền.

Tương truyền rằng trước khi hành quyết, Pháp hỏi ông cần ân huệ cuối gì không thì ông chỉ xin uống một trái dừa tươi.

Uống xong, ông ngâm sang sảng một bài thơ tuyệt mệnh sau đây:

Thư kiếm từng nhung từ thiếu niên

Yêu gian đảm khí hữu long tuyền

Anh hùng nhược ngộ vô dung địa

Báo hận thâm cừu bất đối thiên.

Thi sĩ **Đông Hồ**, một văn nhân nổi tiếng, sinh trưởng tại Hà Tiên đã dịch:

Theo việc binh nhưng thuở trẻ trai

Phong trần hăng hái tuốt gươm mài

Anh hùng gặp phải hồi không đất

Thù hận chang chang chẳng đội trời.

Rồi ông đứng lên vén tóc gáy, ngھnh cổ bảo tên đao phủ thủ hãy chém một nhát cho thật mạnh để đầu được đứt lìa.

Theo truyền thuyết, khi lưỡi đao hạ thủ, đầu lìa khỏi cổ, nhưng ông vẫn kịp đưa hai tay hứng lấy, đặt lại trên cổ rồi mới chịu ngã gục xuống nền đất.

Cái đờm khí ấy của ông khiến ai nấy chứng kiến thấy đều bàng hoàng và cảm phục.

Câu chuyện vừa kể tuy không rõ thực hư bao nhiêu phần, nhưng qua đó

chúng ta cũng cảm nhận được tinh thần bất khuất của ông cùng tấm lòng yêu kính ông của người dân khắp mọi miền, nhất là bà con ở các tỉnh miền Tây .

Cử nhân **Huỳnh Mẫn Đạt**, người Rạch Giá, nguyên Tuần phủ Hà Tiên, một sĩ phu đứng về hàng ngũ chống xâm lăng lúc bấy giờ, đã khóc vì anh hùng bằng bài thơ chữ Hán như sau:

Điều Nguyễn Trung Trực

Thắng phụ nhưng trường bất túc luân

Đôi ba chỉ trụ ước ngư dân

Hỏa hồng Nhựt Tảo oanh thiên địa

Kiểm bặt Kiên Giang khắp quỷ thần

Nhất đán phi thường tiêu tiết nghĩa

Lưỡng toàn vô úy báo quân thân

Anh hùng cường cảnh phương danh thọ

Tu sát đề đầu vị tử nhân.

Bản dịch của **Thái Bạch**:

Thắng bại chi bàn việc tướng quân

Người chài trụ đá khúc gian truân

Lửa bùng Nhựt Tảo rêm trời đất

Kiểm tuốt Kiên Giang rợn quỷ thần

Một sớm nhẹ mình nêu tiết nghĩa

Đôi đường trọn chữ báo quân thân

Anh hùng cứng cổ danh thơm mãi

Lũ sống khom lưng chết thẹn dân.

Trên một thế kỷ nay, nhân dân Kiên Giang luôn tự hào một nhân cách lớn: "**Sống làm Tướng và chết làm Thần !**" của vị anh hùng dân chài áo vải đã dám sống chết vì quê hương mình. Nhiều nơi bà con tự nguyện quyên góp lập đền thờ ông, nhất là các làng xã thuộc hai tỉnh An Giang & Kiên Giang)

II. Phó tướng Lâm Quang Ky:

Nhân đây, người soạn thiết nghĩ cũng nên nhắc đến một vị phó tướng trẻ, nhưng cuộc đời cũng không hề thua kém phần oanh liệt; nhất là tấm gương trung nghĩa khi ông sẵn sàng đem thân thể để đổi lấy mạng sống cho vị chủ tướng của mình.

Cảm thương cho tình cảnh nghiệt ngã của Nguyễn Trung Trực và mẫu thân, nhất là muốn vị chủ tướng tài ba phải sống để tiếp tục công cuộc chống giặc cứu nước; phó tướng Lâm Quang Ky(chưa rõ năm sinh) đã quyết định hy sinh tấm thân mình.

Tương truyền hai ông vừa nói trên có ngoại hình khá giống nhau.

Đến nay dân Kiên Giang tại vùng Tà Niên vẫn còn truyền khẩu câu chuyện: Trước khi ra hàng Pháp, Lâm Quang Ky quỳ trước mặt cha là cụ Lâm Kim Diệu, dâng khay trầu rượu với chiếc khăn tang, bày tỏ với cha ý muốn đóng giả chủ tướng để nạp mình cho giặc và cũng xin cha bỏ qua tội vì chưa làm tròn chữ hiếu.

Cụ Lâm cầm chung rượu lên uống rồi nói: “*Có thể mới đáng làm con dân nước Việt và làm con ta.*”

Khi tới đầu thú Pháp, ông tự xưng là Nguyễn Trung Trực. Bọn Pháp cả tin, không một chút nghi ngờ. Nhưng rủi thay, hôm đó có tên Lượm, một tên lính đào ngũ sang đầu quân cho giặc.(Lượm có công làm tay sai, điềm chỉ bắt được nhiều nghĩa quân, nên thực dân thăng y tới chức ”đội”).

Lượm mách cho giặc biết người đầu thú là Lâm Quang Ky, không phải Nguyễn Trung Trực, nhưng cận tướng này cũng cực kỳ nguy hiểm!

Biết chuyện, bọn thực dân rất tức giận vì bị thua kế nên ra lệnh đóng gông vào cổ ông, rồi sai người dẫn ra chợ Rạch Giá chém chết ngay.

Hôm ấy là ngày 1/7/1868, tức nhằm ngày 12 tháng 5 năm Mậu Thìn.

Theo một tư liệu khác(Làng Vĩnh Hòa Đông của Nguyễn Thị Diệp Mai) thì không phải ông đầu thú, mà là bị giặc bắt khi đang cầm chân bọn chúng, để chủ tướng chạy thoát:

Sau khi quân Nguyễn Trung Trực hạ thành Rạch Giá, quân Pháp điều quân từ Vĩnh Long xuống bao vây để chiếm lại thành. Nghĩa quân thế cô, lực ít không giữ thành được.

Trong tình thế hiểm nghèo, Lâm Quang Ky cùng một số nghĩa quân cầm tử tự nguyện ở lại cầm chân giặc để Nguyễn Trung Trực rút lực lượng chính về Hòn Chông.

Lâm Quang Ky mặc chiến bào của chủ tướng, cầm cờ lệnh cổ tình chiến đấu kéo dài thời gian. Cuối cùng quân Pháp bắt được ông cùng sáu người khác.

Khi ấy, chúng đình ninh ông là Nguyễn Trung Trực nên không truy đuổi nữa. Qua ngày hôm sau, tên cai đội Lượm vì biết rõ mặt Lâm Quang Ky nên y vào báo cho quân Pháp.

Tên chỉ huy quân Pháp rất tức giận, đem ông và sáu người kia ra xử chém tại chợ Rạch Giá không cần xét xử.

Hiện nay dòng họ Lâm ở Vĩnh Hòa Đông vẫn còn tôn thờ một mảnh vải mà theo lời kể của người giữ di vật: **đó là vạt áo của Lâm Quang Ky do chính tay ông cắt đứt, khi người vợ trẻ náu áo van xin ông đừng đi nhận cái chết thay cho chủ tướng!...**

Sau này khi Nguyễn Trung Trực bị bắt và cũng bị xử chém tại Rạch Giá, người dân Tà Niên đã bí mật thờ hai ông ở đình thờ Cá Ông (Nam Hải đại vương, tức ngôi đình linh thiêng, đẹp đẽ hôm nay)

Đọc lại sử Việt: Lê Lai liều thân cứu chúa Lê Lợi và Lâm Quang Ky xin chết thay chủ tướng Nguyễn Trung Trực; tuy việc lớn của người sau không thành công trọn vẹn vì Trung Trực cũng bị giết sát hại & cuộc nghĩa mau chóng bị phá tan, nhưng ý nghĩa cao cả và mục đích hy sinh của cả hai vị anh hùng không có gì khác biệt.

Ngày nay, Lâm Quang Ky cùng nhiều liệt sĩ khác đã có công trong công cuộc kháng Pháp buổi ấy, đều đã được thờ chung trong ngôi đình mang tên vị chủ tướng anh hùng Nguyễn Trung Trực tại Thành phố Rạch Giá.

Và tên ông cũng như tên Nguyễn Trung Trực đều được chọn để đặt tên cho hai con đường phố lớn, cho hai ngôi trường học khang trang & tiếng tăm của tỉnh này.

Ở làng Vĩnh Hòa Đông thuộc tổng Kiên Định, huyện Kiên Giang vốn là thôn Vĩnh Hòa Đông xưa, hiện còn mộ phần của ông.

III. Lời cuối bài:

Không biết tôi đã đọc ở đây đó, nhưng tình ý đại khái như thế này:
Đối với mỗi con người, dù làm quan, làm tướng, hay làm gì đi nữa...

Thiên nghi, phẩm chất con người mới là bất tử.

Bởi vậy, đừng vì lợi ích trước mắt mà làm tổn hại hay quên đi đất nước, quên đi bao người đang no đói cạnh mình.
Lịch sử sẽ luôn là người phán xét công minh nhất.

Đúng như ai đó đã nói:

Người tốt kẻ xấu đều không thể trường sinh; đẹp đẽ nhất là biết sống thế nào cho đời luôn ghi nhớ tốt...

(Viết nhân kỷ niệm lần 139 ngày hi sinh của vị anh hùng dân tộc Nguyễn Trung Trực)

Bùi Thụy Đào Nguyên, biên soạn

Long xuyên, 7/10/2007

Viết thêm:

Bức chân dung thứ 2 ở cuối bài này được thờ chính thức tại đền thờ Nguyễn Trung Trực tại Rạch Giá. Tôi không biết ảnh có được từ nguồn nào, nhưng mỗi lần tôi đến nguyện hương tại đây, lòng tôi không sao nguôi điều thắc mắc là hình người trong ảnh khá già so với tuổi 31 khi Nguyễn Trung Trực bị thọ hình.

Chẳng hiểu có phải vì chiến đấu gian khổ mà ông có diện mạo như thế chẳng?...BTDN

Tài liệu dùng để tra cứu:

- www.hdvietnam.net/vanhua

- **Làng Vĩnh Hòa Đông** của Nguyễn Thị Diệp Mai

Ảnh đầu tiên: Tượng đài Nguyễn Trung Trực tại công viên trung tâm Tp Rạch Giá

Lời cuối: Cám ơn bạn đã theo dõi hết cuốn truyện.

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: **Nguyễn Kim Vy**.

Đánh máy: rongxanhag

Nguồn: Tác giả/ Vnthuquan - Thư viện Online

Được bạn: Ct.Ly đưa lên

vào ngày: 28 tháng 10 năm 2007